

KIS HÍR LAP

Szerkeszti Forgó bácsi.

REGGELI IMA. (Lásd a 326. lapon.)

LXIII. köt. 21. szám. Ára negyedévre 2 kor. Egyes szám ára 24 fil. 1902. november 23-án.
Megjelen minden vasárnap 16 lapon.

A TRANSZVÁLI KIVÁNDORLÓK.

— Regényes rajz a búrok életéből. —

(Számos képpel.)

Irta Mayne-Reid. Francziából fordította Hegedüs Pál.

(Folytatás.)

VIZEN való utazást egyhangulag helyeselték. A tutajok készítésére nyomban alkalmas fákat kerestek és szerencsére találtak is néhány megfelelőt. A folyó partján sok *koker-boomra* akadtak, melyekről Lőrincz azt mondta, hogy arra a célra kitünők lesznek.

A *koker-boom* aloe-féle fa, melynek rövid és vastag törzse, ha megszáritják, oly könnyű, akár a parafa.

A főnök utasításai szerint a vízparton valóságos tengerparti fűrész-gyárat rendeztek be. Miután a környék minden *koker-boom*ját levágták, egyenlő hosszúságu gerendákká fűrészelték szét. Mindegyik gerenda körülbelül egy méter vastag és három méter hosszú volt.

Ez után rakásba hordták és tüzet raktak körülötte, hogy megszáritsák. Sokáig kereshettek volna, míg tutajnak alkalmasabb fát találtak volna. A *koker-boom* éles leveleit természetesen levágták és a forgácsok éjjel-nappal égtek a fa-rakások mellett.

Nagyon szerencsések voltak, hogy nem szorultak Hildy segítségére, mert a derék állat Piet legoda-adóbb gondozása ellenére is, míg a tutajok készültek, kimult. Mindenki sajnálta a gyarmat utolsó házi állatának elvesztését; Piet pedig valósággal meggyászolta. Mennyire reménykedett, hogy Hildyt megmenti! Hildy a fáradalmakat kiheverte volna, de a tüdő-gyuladásból, melyet a réten, az örült vágatás után fölhevült állapotban, a viharos esőben kapott, nem birt kigyógyulni.

Lőrincz a busmanok fogságában töltött szomorú idő alatt sok hasznos dolgot tanult. Az ő figyelmeztetésére Van Dorn Jan a karaván cselédsége közt a Ngami-tó környékéről való két makobát talált, akik nagyon értettek a hajózáshoz.

A makobák a Ngami tó hajósai és halászhajósai; távoli rokonságban vannak a besuanákkal, jóllehet külön fajhoz és osztályhoz tartoznak. Arczuk bőre sokkal sötétebb, mint a besuanáké.

A gyarmat két makobája két szegény fiú volt, kiket Lecculatebe főnök rossz bánásmódja hazájuk elhagyására kényszerített. Hogy a gyarmat fejének emberséges bánásmódját meghálálják, minden ügyességüket össze szedték és nekik köszönhető, hogy a tutajok kifogástalan szerkezetűek lettek. Sőt a munka sem tartott annyira ideig, mint eleinte gondolták.

Nem minden rendelkezésre álló embert használtak erre a munkára. A szállítás eszközeiről való gondoskodás valóban nem volt elegendő. Ki a megmondhatója, hogy az utazás meddig fog tartani? A kivándorlók vaktában indultak el; ismeretlen tájakon kellett átvonulniok, melyeken még Szuntz és Lőrincz sem tudtak tájékozódni, akik csak a busmanok kerületét ismerték.

Minden jeltől azt remélték, hogy a Limpopóhoz fognak jutni; ettől a folyótól pedig Lőrincz számítása szerint az indiai óceánhoz; de senki sem adhatott fölvilágosítást akár az út hosszúságáról, akár a legyőzendő akadályokról. Ennél fogva bőven elköllött látni magukat eleséggel, hogy az éhségtől ne tarthassanak. Az utazás véletleneire nem lehetett számítani az éléskamara megtöltésénél. A legokosabb amit tehettek az volt, hogy az eleség kiegészi-

tésére ne legyenek rászorulva. A főnök legalább így gondolkozott.

A vadászok ennek okáért nyomban elindultak. Szarvas, antilop, sőt egy zsiráf szolgáltaták a húst, melyből lassankint *biltongot* készítettek. Hogy ez a műveletük sikerüljön, nem érték be a nap melegével. A friss hus-füzérek alá tüzet raktak, melynek füstje és melege sietteté a hus száradását.

A vee-buroknak eszébe jutott, hogy a táborból való hirtelen elvonulásuk előtt az elejtett bivalyok husát így készítették el; de a csecsek elől való nagy sietségben a biltong-füzéretet ott hagyták, mert még nem voltak elég szárazak a szállításra. Arra számítottak, hogy nem sokára vissza jönnek értették. Csak hogy nagyon alacsonyan akasztották fel őket és így a sakálok csaptak belőlük lakomát. Mikor vissza tértek, a kivándorlók nem találtak egyebet, mint a mována ágaihoz kötözött madzagokat.

Mialatt az ácsok a fűrészszel és baltákkal dolgoztak, a vadászok vállra vetett puskával a réten barangoltak. Moor Károly, aki épp oly beszédes és barátságos lett, amilyen rideg volt ennek előtte, rendezte e kirándulásokat. Golyóiktól sok vad-állat hullott el, melyek a folyóhoz iparkodtak, részint, hogy gázlót keressenek, részint, hogy szomjukat csillapítsák.

A vad-hus, ha ily módon biltongot csináltak belőle, sokáig elállt.

A fiatalság azt szerette volna, ha akkora készletük lett volna, hogy a gyarmat több hónapig élhessen belőle. Ez a kívánsága csakhamar teljesezésbe ment.

Mindamellett a vee-burok nem számítottak arra, hogy az egész uton csupán húst

fognak enni. Volt még néhány zsák kukoricájuk és kaffer-rozsuk.

Dél-Afrikában mind a két gabonafajt termesztik. A kaffer-rozsot, *sorghum caferum*, a transzváli burok kedvelik nagyon.

A kafferek egy más fajta sorghot, (*sorghum saccharatum*) is természetnek, melynek édes szárát úgy szopogatják, mint az amerikai négerék a cukor-nádat.

Végre a mována körüli fák ehető gyümölcsöket termettek, melyeket a búrok nem vetettek meg. Ennek a leszedésével és össze hordásával a gyarmat legfiatalabb tagjait bizták meg. Mindenkinek dolgoznia kellett, mint ahogy a méhkasban minden méhecske kiveszi részét a közös munkából. Nem volt a búrok közt senki, aki ez alól a társadalmi köteleesség alól ki akart volna bujni; még a gyermekeket sem kellett nógatni és a nőknek is hasznát vették az élelmi szerek elrakásában.

Vagy két hétig folyt így a munka. Egy reggel, pitymallatkor, minden készen volt. Három tutaj himbálódzott a vas-macsán indulásra készen és a kivándorlók másodizben hagyták el a mována alatti tábor. Azt remélték, hogy utoljára történik és többé nem látják viszont ezt a helyet, ahol minden marhájukat elvesztették.

Három tutajt készítettek, mindegyik családnak egyet, mivel ha csak egyet készítettek volna, ez a hegyes vidékeken, a folyó szűk kanyarulatainál nagyon széles talált volna lenni. Ugy tervezték, hogy majd ha a Limpopóba érnek, mind a hármat össze kötik.

Mindegyik tutaj olyan széles volt, amilyen hosszú volt a *koker-boom*, vagyis körülbelül negyedfél méter. Egyik végétől a másikig lehetett vagy tizenkét méter hosszú. A *koker-*

boom-törzseket hajlékony kuszó-növényekkel kötötték össze, melyek csaknem olyan erősek, mint a kötél. Ezeket a növényeket *baavian-tournak* hívják, melyek a folyómenti sűrűben bőven teremnek. A *baavian-touv* szó pávián-kötelet jelent. Ez hosszú száru kuszó-növény, melynek levelei közepén szív-alakban duzzadoznak. A búrok, ha nincs kötelük, a *baavian-touvot* használják és e kuszó-növényeknek a tutajok készítésénél való felhasználása nem volt új dolog.

Mindegyik tutaj hátulján sereg-hajtóként a régi kocsik vászon födeléből sátrat készítettek, melyet czölöphöz erősítettek. Ezt két szobára osztották, melyek egyikét kizárólag a nőknek szánták. A tutaj elején nád-, vagy pálma-level födelü fészert vagy kunyhót építettek. Ebben a színes emberek laktak.

A tutaj közepén nagy raktár volt, melytől jobbra és balra elég hely maradt szabadon a járkálásra. Itt volt fölhalmozva az egész rakomány, bele értve természetesen a folyó átjárójánál megölt elefántok agyaráit is. A vad-állatok kifordított bőre mintegy vizálló ponyvaként takarta az egész rakást, úgy, hogy az időjárás viszontagságaival bátran dacolhatott az egész uton.

Említést érdemel még, hogy mindegyik tutaj végén kis agyag tüzhelye volt minden családnak.

Igy fölkészülve, az utasok bátran indulhattak neki a vizi-utnak, ehettek, alhattak a tutajokon és csak akkor kötöttek ki, mikor sétálni akartak a parton.

A rakodás szép rendben, minden legcsekélyebb akadály nélkül történt. De Moor Károly habozott egy ideig, mivel nem tudta magát elhatározni, hogy a

három család közül melyiknek vendégszeretetéhez folyamodjon.

— Nos, mit vár? kiáltá feléje a főnök; miért nem jön hozzánk?

— Hát befogadnak? hebegte a vadász

— Micsoda? Szeretném látni, hogy ne mi-hozzánk jönne! Piet számít az ő barátjára, Lőrinczre, én meg önt akarom okvetlenül magam mellett látni. Annál rosszabb, ha azt gondolja, hogy zsarnokosodom.

Miután Moor Károlyt kedélyeskedésével otthonossá tette, a főnök a cselédségnek kiadta utolsó parancsait. A tutaj-kötelet eloldották, evezőkkel a folyó sodrára hajtották és ezután hagyták, hogy a víz vigye őket.

— Eresszetek el minden kötelet! kiáltá a főnök.

És a három tutaj egymás után sikamlott el a movánával szemközti parttól.

— Isten veled tábor! mondá Katrinka, kezével integetve a partnak, ahonnét a tutaj távolodott.

A vizre-szálláskor, ami veszedelmekkel járt, Piet alkalmat talált arra, hogy a Rynwald család tutajára sompolyogjon.

— Ne féljen, Katrinka, mondá a fiatal leánynak; (Lásd a képet a 325. lapon) de én nem vagyok oly hálátlan a mována alatti tábor iránt, mint ön. Mindig emlékezni fogok rá, hogy ott boldognak éreztem magamat.

— Aztán meg, folytatá Piet, ha megpróbáltatásokon mentünk keresztül, okunk van jobbat remélni a jövőtül.

Rynwald Klaas, aki hallgatta őket, barátságos hangon így szólt hozzájuk:

— Gyermekeim, mig mindnyájan egészségesek vagyunk, nincs jogunk a panaszra. Eddig senki sem volt beteg közülünk és sen-

kit sem
adjunk
ben meg
denható
csak p
elvezet
kelljen
kodnun

—
mondá
rinka
utazni
mesebb
karrun
san hal
kerekb

— A
mindig
tes volt
a szök
tje élér
elben
legben
ink ut
a mó
kellen

—
mondá
mosoly
lán
kezde
zi-lov

és
tegn
csak
rajtul

—
lotta
dálha
lovak

kit sem ért komoly baj. A sors-csapások közt adjunk hálát az Istennek, hogy e tekintetben megkimélt bennünket. Kérjük a Mindenhatót, hogy mindig is így legyen és hogy csak pénzünk elvesztéseért kelljen panaszkodnunk.

— Apám, mondá Katrinka, így utazni kellemesebb, mint a karrun a lassan haladó szekerekben.

— A vízi séta mindig élvezetes volt, mondá a szőke Meisztje élénken. De ebben a melegben szolgáljunk utazásának a módja még kellemesebb.

— Ejnye! mondá Piet mosolyogva, talán tetszeni kezdenek a vízi-lovaik? Ön és Katrinka tegnap ugyancsak nevettek rajtuk.

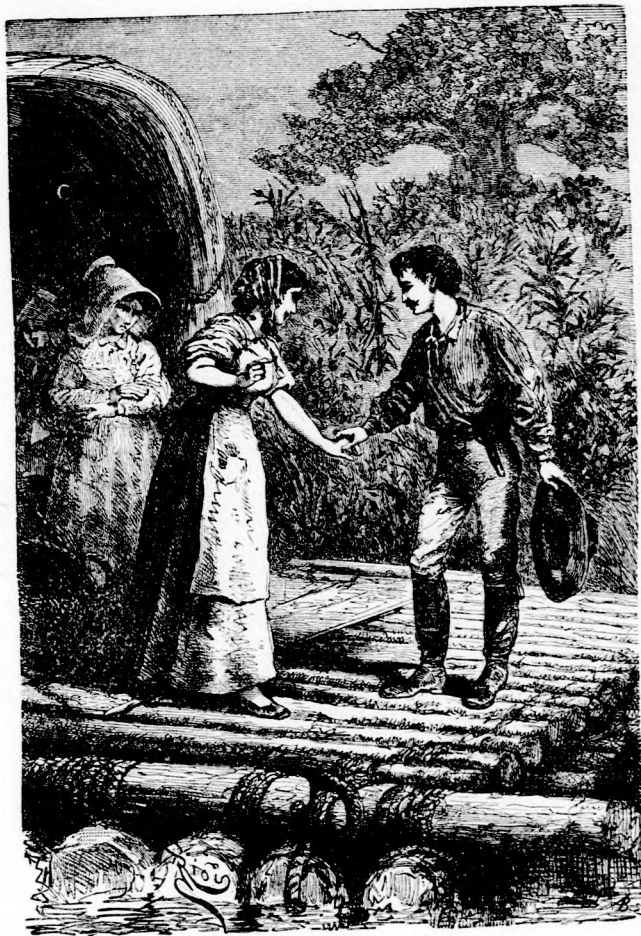
— Hát bizony nem volt igazunk, vallotta meg Katrinka kedvesen; de nem esdálható, mikor sohasem láttunk még ilyen lovakat és nem tudtuk, hogy mire valók.

— El kell ismerni, folytató a fiatal ember, hogy ez a találmány leleményes és az afrikai benszülotteknek becsületére válik. Nézzék, hogy nevetnek és mulatnak.

Micsoda nagy gyerekek ezek a benszülottek!

A tutajok közt kaczagás hallatszott és furesán fekvő emberi alakokat lehetett látni a vizen. Valóságos vízi lovasság volt, melyet a benszülottek *vizi-lova*knak neveznek.

A kafferek így szoktak átkelni a folyókon, kivált ha ökröket és juhokat hajtanak át a vizen. A vízi lovak mellett usznak, a félénkeket biztatják, a borjakat és bárányokat pedig,

»NE FÉLJEN KATRINKA«, MONDÁ A FIATAL LEÁNYNAK.

(Lásd a 324 lapon.)

melyek támogatás nélkül elvesznének, segítetik.

Képzeljünk egy *koker-boom*-törzset, melynek a végén egy fél-méteres fa-szög szilár-

dan van keresztül verve. Egy-egy ilyen uszó fa-törzsön egy félmeztelen kaffer vagy hottentota ült. Fél kezével a fa-szögbe fogódzott, másik kezével egyensúlyt tartva evezett. A fa-törzs mindkét oldalán lábával béka-módra rugdalta a vizet, amitől gyorsabban haladt. Ezeken a lovakon sebesebben lehetett haladni, mint a tutajokon.

Az új fajta lovasok, mihelyt paripáikra ültek, zajosan kezdtek nevetni, játszottak, paskolták a vizet, akár egy rucza-falka a tóban.

Ezeknek a *vizi-lovaknak* hármas előnyük volt: a tutajok terhét, a kikötést és tájékozódást megkönnyítették, a kaffereknek és hottentotáknak nagyon tetszetek, mivel a vízben lehettek és így jókedvűek voltak.

A nevetéssel kezdődő utazás jó jelnek látszott. Egy furcsa eset a jó kedvet általánossá tette a vee-búrok közt.

Katrinka kis majmát, Gretet, amint gondolható, nem felejtették ott a mována alatt. A fiatal leány sokkal jobban szerette kis kedvencét, hogysen szabadon bocsátotta volna a vadonba. Mikor kérdezték, miért ragaszkodik a pajkos állathoz, így felelt:

— Gret olyan hóbortos, olyan mulatságos csínyeket követ el!

Mondani is fölösleges, mennyire dédelgették Gretet. Hogy Rynwald Klaas leányának tessenek, mindenki czirógatta és gyümölessel kínálhatta a majomkát. Gret mindent elfogadott s mókával vagyis fintorgatásokkal fizetett; de csak urnőjét, Smutz kalauzt és Pietet szerette, akiknek nagyon hízelt, hogy Gretnek jó barátai.

Abban a pillanatban, hogy a *vizi-lovak* csapata Rynwaldék tutajja előtt volt: Gret, aki irigy szemmel nézte az uszókat, kigugrott Katrinka karjai közül és egy szökkenéssel Smutz hátán termett, ahol kényelmesen helyezkedett el, elégedetten rikácsolt és karjaival átölelve barátjának, Smutznak a nyakát, úgy látszott, sokáig akar ott letelepedni.

A nevetés általános lett. De nem is volt bohóbb valami, mint ez a kis mókázó fej a hottentota gyapjas koponyáján.

(Folytatása következik.)

REGGELI IMA.

(Képpel a czimlapon.)

*Most, hogy immár véget ért az álunk,
Oly jól esik trónod elé szállunk,
Megköszönünk, amit értünk tétél,
A sötétben oltalmadba vettél!*

*Vigyáztál, hogy semmi baj se érjen,
Közelünkbe gonoszság ne férjen;
Te ébresztél szelíden fel végül
S te hintsz sugárt újra le az égről.*

*Oh, mi Atyánk, légy tovább is velünk!
Ha te elhagysz, nap-fényben is félünk;
Ha te elhagysz, ki vezessen bennünk?
Hogyan tudjuk, merre kelljen mennünk?*

*Irányítást csak tetőled várunk,
Ha te vezetsz, helyes uton járunk;
Csak hasznosat, jót engedsz majd tennünk
S mindenkinek öröme lesz bennünk.*

Andor diák.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ ÉLETE.

— Névünnepeinek évfordulója alkalmából. —

Irta Benedek Elek.

MESSZE a mi hazánktól, idegen földön született Magyarország védő-angyala. Nem altatta magyar dal a csecsemőt, s im, szive, lelke mégis magyarrá lett: példaképe a magyar nőnek. Hány nemes növény satnyul el, ha a honi talajból idegen talajba ültetik át! A bajor föld legszebb virága feshő bimbó korában plántálódott magyar földbe s szemet, szívet gyönyörködtető pompában virult tovább mi közöttünk!

A magyar nemzet méltán dicsőíti az isteni Gondviselés csudálatos gondosságát, mely nyilván erre a szegény, sokat szenvedett országra gondolt, midőn életet adott a kis Erzsébetnek. Életet adott neki a világ Megváltójának születése napján, mintegy megjelölve egész életének folyását: a nagy dolgokra való elhivatást s a vértanúságot.

Ez eleinte szokatlan, ma már nekünk kedves hangzású helységben, Possenhofenben született, 1837. december 24-én, Erzsébet Amália Eugénia. Atyja, Miksa József, a katonás természetű, de költői lelkű bajor királyi herceg, anyja, Ludovika hercegnő, a megtettesült szív-jóság, szegények, elhagyatottak gyámolítója: im, tőlük örökölte szívének nemességét, lelkének fenkölségét. Távól a hercegi udvar zajától nőtt, növekedett a kis Sissi — amint őt becéző nevén hívták — s a természetnek templomában, hol az udvari formások nem nyugtázták le a vele született jó kedvet, elevenséget, egyformának érezte magát falusi játszópaj-

tásaival, akikkel együtt kergette a pillangókat, együtt szedte erdő, mező virágait. Szerette a természetet s ez a szeretet megmaradt az ő szívében halálig. Itt élvezte a gyermek leánya az igazi szabadságot s itt keresett később enyhületet a mélyen sebzett anyai szív.

Az ő gyermek-kora nagyon rövid volt. A játékra mind kevesebb, kevesebb idő jutott. Tanulásra fogták Sissikét s ő, mint jó és okos gyermek, korán megértette, hogy neki többet kell tanulnia, többet kell tudnia, mint más közönséges halandónak. Nagy szorgalommal tanulta a különféle nyelveket; kedvvel, szeretettel rajzolt, festett s minden szép iránt fogékony lelkében, a természet nagy szeretete mellett korán kifejlődött a művészet örökbecsü alkotásainak csudálata, megbecsülése. A rajzoláson kívül a zenét művelte még nagy szeretettel s mint ha érezte volna, hogy majdan két országnak gondját kell megosztania, különös nagy kedvvel tanulta a történelmet. De sejtette-e a serdülő leány, hogy oly hamar búcsút köll vennie gondoktól szabad szép ifjúságától? Még nem volt tizenhat éves, midőn Ausztriának daliás, ifju császára, Ferencz József, eljegyezte Erzsébetet, a szép bajor herceg-kisasszonyt, kinek szépsége, egész valójának üdesége, elméjének és szívének kiválósága első találkozásra rabul ejtette a hatalmas császár szívét. Ischlben, a vadregényes Salzkammergut e fürdőhelyén, 1853. augusztus 18-án, Ferencz József születése napján, történt meg az eljegyzés, s 1854. április 24-én az esküvő Bécsben.

Szomorú időket élt akkor a magyar. A nemzet legjobbjai, kik túléltek a sza-

badság-harczot, börtönben sinylődtek vagy messze idegen földön bujdokoltak. És ime derülni kezd újra az ég felettünk. A ház-

ság öröme a fiatal császár sokaknak megkegyelmez. Megnyílnak a börtönök ajtai s újra vissza jöhetnek az édes anyaföldre többen azok közül, kik hazátlanul bolyongtak a nagy világban. Am ez még nem Erzsébet műve volt. Akkor ő még nem ismerte a magyar földet s népét. Az esküvő után négy év mult el. Akkor, 1857-ben lépett a mi földünkre Erzsébet először; akkor utazta be császári férjével ezt a szomorú országot, s ahol megjelent fenséges alakja, szebb jövődönnek reménysége szállott a csüggedt szivekbe. Az idegen föld gyermekét mélyen meghatotta az elnyo-

matást büszke megadással viselő nép szenvedése; az ő jóságos szive nem tudott megnyugodni abban a gondolatban, hogy egy nagy

szivü fejedelem s egy nagyra termett nép egymásra szeretet és bizalom nélkül tekintsen. Megszeretét ezt a népet büszke szomorúságában, megszerette e nép egyenes jellemét, megérezte, hogy e népnél hivebb, áldozatokra készebb nép nincs kerek e földön s most már tudta, nem csak érezte, hogy nagy dolgokra van ő elhivatva.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ.

menekült magyarok. Ez már az Erzsébet műve. Az ő puha keze tette egybe azt a két kezét, melyet ármánykodás vont el

szívü fejedelem s egy nagyra termett nép egymásra szeretet és bizalom nélkül tekintsen. Megszeretét ezt a népet büszke szomorúságában, megszerette e nép egyenes jellemét, megérezte, hogy e népnél hivebb, áldozatokra készebb nép nincs kerek e földön s most már tudta, nem csak érezte, hogy nagy dolgokra van ő elhivatva.

Csudálatos dolgok is történtek ezután. A mármár elcsüggedt nép álmétkodva nézte az idők változását. A csüggedést erős reménység váltotta fel. Oszlottak-foszlottak a fiatal császár és a magyar nép közt a félreértés fekete fölegei: mint ahogy az égen oszlanak a felhők, ha fölkel a nap. Sorbanyílnak meg a börtönök ajtai s jönek haza az idegen földre

egymást elméje fején ne rona, mi cseppet csendült s magyar királyi legelső legelső a szép könyvekben, ha zenéjét.

Már egyszerű Magyar beszélni erős sz nagyob talmok. Erzsébet második ilyen gy pompás s legjo királynát el tünk keselyü

Meg az oszt lád s sége, az ist érje ez szive, mert is volt hogy

egymástól. Erzsébet nemes szive, tündöklő elméje nem pihent, míg császári férje fején nem ragyogott a magyar szent korona, míg le nem törülte az utolsó könnycseppet is a magyar nép arczáról. Megcsendült újra a magyar szó Buda-várában s magyar dajkának dala altatta Valériát a királyi palotában. A magyar királyné a legelső magyar asszony lett, valamint a legelső magyar ember a király. Megtanulta a szép magyar nyelvet, olvasta a magyar könyveket s köny csillant meg szép szemében, hallgatván a magyar nóták méla-bús zenéjét.

Már életében hit-regés alakká válik az egyszeri bajor herczeg-kisasszony, most már Magyarország királynéja. Csodás dolgokat beszélnek a magyar nép iránt való nagy, erős szeretetéről s e regéknek az a legnagyobb szépsége, hogy igaz valóság a tartalmok. Mind nyilván-valóbbá lett, hogy Erzsébet királyné itt e földön találta meg második hazáját: a bajor föld virága mélyen gyökeret vert a magyar földben és szebb, pompásabb, mint valaha. A világ legszebb s legjobb asszonyaként emlegetik a magyar királynét. Örömét megosztja velünk, bánatát elrejti, s védő angyalként lebeg fölöttünk még akkor is, midőn a fájdalom keselyü-karmokkal tépi az ő szívet.

Meghalt Rudolf királyfi. A magyar és az osztrák trón örököse. Az uralkodó család s két ország népének legszebb remény-sége, legnagyobb büszkesége. Úgy rendelte az isteni Gondvilás, hogy ne csak megérje ezt a rettentő csapást Erzsébet anyai szive, de tul is élje azt. Tul élte fia halálát, mert ő nem volt csupán anya, ő királyné is volt. Ő nem csak arra volt elhivatva, hogy millióknak arczáról letörülje a köny-

nyet, de arra is, hogy példát adjon a legnagyobb fájdalmak elviselésére. Mikor a magyar nemzet sirva állotta körül Deák Ferencz ravatalát, ő akkor is letörülte könnyeinket azzal a koszorúval, melyet a haza bölcsének ravatalára tett le és azzal az imádsággal, mit e ravatal számolyán elrebegett. Az ő irántunk való szeretete, gyöngegsége mélyebb, igazibb volt, semhogy gyászának mutatásával emlékeztessen a közös veszteségre. Idegen földre menekült, ott temetkezett el az ő halálig való bánatával. A görögök nevezetes földjén: Korfuban gyönyörű palotát emeltetett, az *Achilleiont*, azzal a megható gondolattal, hogy a nagy görög hőst is ifju korában ragadta el a halál az édes-anyai kebelről!

A természet nagy templomában, a nagy költők műveinek olvasásában, a művészet remekeinek szemléletében kereste a feledést. Kereste, de nem találta meg. Midőn a magyar nemzet a honfoglalás ezer éves fordulóját ünnepelte, még egyszer megjelent az ország szívében, hogy lássa a mi örömmünket. Sűrű fátyol takarta szenvedő arczát. Az anyai fájdalom eleven szobra; ez volt Erzsébet királyné. Láta az ő népét boldogságában, nagyságában és elmenekült újra az ő halálos bánatával.

És elkövetkezett a rettenetes vég. Elvetemült gonosz-tévő gyilkos tőre dőfte át a szabad Svájcz földjén, Genfben, a leg-nemesebb szívet.

A magyar ég gyászba borult.
Elvesztette védő angyalát.

ERNŐ.

*Ernö öcsém, látom, helyén az eszed:
Mégfogadtad, hogy korán kelsz s megteszed.
Még a nap sem panaszkodhatna rád:
Most lökte le piros bársony paplanát.*

*Hóh, ne szaladj, te mosolygós kis legény!
Hadd látlak így jókor reggel, állj elém!
Csak sohase szégyenkezzél, nincs miér,
Igy tetszik meg, csupasz karral, ki mit ér.*

*Tyűh, micsoda izmos, vállas kis legény!
Nincsen párja a kerek föld kerekén.
S ha észre is olyan lesz mint erőre,
Harczra termett ember válik belőle.*

*Harczra termett . . . ide hallgass kis öcsém:
Nem aféle csákós vitézt értek én.
Nem értek én czifra, kardos katonát...
Védi ha kell minden ember a honát.*

*Hanem é
Kiben lát
Aki min
Semmiféle*

*A fehé
és legé
ország le
nyának
hat, min
vár, vag*

*alapító
egyike
helyek
1272-b
tek ér
fontos
és sok*

*Hanem érték komoly embert, nemeset,
Kiben lángol az igazság-szeretet,
Aki minden igaz ügyért tűzbe megy,
Semmiféle fegyver előtt nem remeg.*

*Ernö öcsém (mert hidd el, hogy így van a :)
Nem kard teszi, hogy ki a jó katona.
Aki vitéz, ott tüntesse ki magát,
Ahol ésszel, szívvél vívják a csatát.*

Székely diák.

INNEN-ONNAN.

A fehér város. A világ egyik legszebb és legérdekesebb városa Cadiz. Spanyolország legdélibb és hasonló nevű tartományának fővárosa. A tengerről nézve ugyan, mint valami vakítóan fehér cukorvár, vagy szépen cizfrázott spanyol hab-

torta. Aki először pillantja meg, annak úgy rémlik, mint ha cukrász kirakat előtt állana. Ezt a hatását házai fehérségének, szépségének és utczái szabályosságának köszöni. A fehérséget még vakítóbbá teszi az égről alá-ömlő napfény. Cadiz különben a világ egyik legrégebb városa is: a féni-cziaiak Krisztus előtt 1100 esztendővel

CADIZ.

alapították. A római uralom idejében egyike volt a legnagyobb forgalmi kikötőhelyeknek. 711-ben elfoglalták az arabok, 1272-ben a kasztíliaiak. Későbbben küzdöttek érte az angolok és francziák. Ma is fontos kereskedelmi város, nagy iparral és sok iskolával. Lakosainak száma 70,000.

*

Kék róka tenyésztése. Alaskában (Észak-Amerika) a kék rókát külön erre a célra berendezett majorokban tenyésztik. Egy-egy majorban 800—1000 rókát tartanak. Minthogy egy-egy kék róka bőre legalább 1200—1400 koronát ér, az állattenyésztésnek ez az ága igen jövedelmező.

PALIKA MEGTÉRÉSE.

Irta Mariska néni.

(Vége.)

AVÉGE a dolognak biz' az lett, hogy Palinak a szobájába kellett vissza vonulnia, ahol volt ideje gondolkozni azon, hogy oktalan haragja mire ragadta. De azért Palinak eszébe sem jutott a megbánás. Sőt csak annál inkább forralta a düh és méreg, látván, hogy robognak be egymás után a kocsik, hozván a vidám fiukat. Hát még mikor hallotta, mily kellemesen játszanak ott lenn a többiek!

— És nekem ebben az unalmas szobában kell ülnöm! dohogá. Ez türehetetlen! Nem is maradok itt! Majd én ebben a rekkenő melegben itt ülök unatkozva és éhezve, míg ők mulatnak és pompás uzsonnát kapnak! Ha másképp nem segíthetek magamon, kimászom az ablakon és megyek le a Rimára. Ott legalább megfürödhetem. Hogy meg lesznek majd ijedve, ha nem találják itt! Tudom, megbánják, amit velem tettek! És mind-ezt ezért az utálatos Gábrisért!

Ezzel az ablakhoz tolt egy széket, erre fölállott, innét az ablak-párkányra lépett s lassan, óvatosan kezdett a folyosóra leereszkedni.

Diadalmas mosoly játszadozott ajkán.

— Sikerült! mondá magában. Így ni! Most szabad vagyok . . . egy-kettő . . . hopp! . . . s most le a hüs vízhez!

És futott, futott Palika le gyorsan a folyóhoz. Ott levetette ruháit és bele ugrott a vízbe.

Ez alatt otthon a vendégek jól mulattak. Kissé csökkentette ugyan a vidámságot a kis gazda távol maradása, de egész-

ben csak eljászgottak, várván a fogoly kiszabadulását.

Hat óra közeledvén, a kisasszony meg akarta nézni, Palika megbánta-é tettét s fölment a szobába, ahová ő kelmét bezárták.

Majd kövé vált ijedtében, hogy az ajtót kinyitván, a szobát üresen találta.

Lélek-szakadva futott vissza s Palika mamájának jelentést tett a dologról.

Megkérdezték a szobalányt, a szakácsnét, a kertész-fiukat . . . egyik sem látta az urfit.

Egyszeriben felbomlott a rend, vége volt a jó kedvnek. Házi népek, vendégek egyaránt keresték Palikát.

— Menjünk a Rimához, talán arra felé lesz! szóltak.

Mind arra felé siettek.

Mi ez? . . . mint ha onnan gyenge hangokat hallottak volna. Kétség és remény között rohant az egész társaság arra . . . Szent Isten! . . . ott látják Palikát benn a vízben, alig-alig birván magát már felszínen tartani.

Az édes anya jajgatása rettenetes volt. Utána akarta magát vetni gyermekének, de erős kézzel lefogták többen.

E perczen látják, hogy valaki gyors elhatározással ledobja magáról kabátját, bele ugrik a vízbe és sietve uszik a már-már fuldokló Palika felé.

Gábor volt.

Felejtve a véres sértést, egyedül a veszélyt látta, melyben Palika forgott és saját élete kockáztatásával igyekezett őt megmenteni.

— Kapaszkodjék belém az urfi, de erősen! szólt oda érve. És el ne eresszen a világért!

Nehezen bár, de végre mégis sikerrel kiuszott Palikával Gábor, aki ugyancsak szorosán tartotta most azt a csúf fiút.

A szülők öröme leirhatatlan volt, midőn az elalélt Palit Gábris óvatosan letette a föbe, midőn gyermeküket és ennek megmentőjét közelükben láthatták.

Gyorsan a szobába vitték őket, hol megállapították, hogy Palinak az ijedségen kívül más baja nem esett.

— Mondjad el fiam, szolt a mama, midőn már kissé megnyugodott, hogyan is történhetett mindez?

Palika sirva borult a mama nyakába.

— Kedves jó mácskám, bocsáss meg! Rossz voltam s bűnömöt még avval is tetéztem, hogy megbánás helyett bosszura gondoltam. Haragudtam, hogy itt mulatnak a fiuk nélkülem. Hát kímásztam az ablakon.

Szórakozást akartam magamnak szerezni s fürödni mentem. Eközben nem vettem észre, mint megyek tovább-tovább a vízben, mig egyszerre csak megkapott a sodra, nem éreztem talajt a lábam alatt s kezdtem sülyedni. Tán bele is fulok, ha ez a jó Gábris — akit én ok

nélkül anynyit bántottam — meg nem ment az én szörnyü helyzetemből.

S oda fordulva Gábrishoz, csókjaival halmozta el a »rusnya« fiút.

— Te jó, te nemes lelkü Gábris! Mondd, meg tudsz nekem bocsátani? Soha, soha többé nem gunyollak. Belátom, hogy okta-

lan, szivtelen, dölyfös voltam veled. Oh, mennyire megszegyenítettél engem! Megszegyenítettél, de ki is gyógyítottál ostoba gyűlöletemből!

— Oh, urfi, válaszolt a fiu szerényen, hiszen én csak a kötelességemet teljesítettem. A nagyságos ur és a nagyságos asszony olyan jók az én szüleimhez s én hozzám; az urfi meg, tudom, nem is gondolta, hogy engem ennyire megbánt.

De már most közbe szólt az apa is.

Nem ugy van az Gábris! Te megmentetted egyetlen

gyermekem életét, én ezt neked meg akarom hálálni. Többször hallottam már, hogy az iskolában jól tanulsz. Akarsz-e itt a kastélyban Pali tanítójánál tovább tanulni, hogy majdan művelt ember váljon belőled?

... MEG TUDSZ NEKEM BOCSÁTANI?

Gábris szeme felvillant. Szólni sem tudott. Örömeben oda szaladt a jó urasághoz és össze-vissza csókolta a kezét.

— Ha ezt megengednék, nem volna nálamnál boldogabb ember a földön!

S is így lett. Gábor feljárt a kastélyba s tanult vas szorgalommal.

Sok-sok év telt el azóta. Gábor is, Pali is meglett emberek, de szeretetük egymás iránt csak fokozódott és szívesen beszélnek el bárkinek szoros barátságuk keletkezését.

TALÁLÓS MESÉK.

(Megfejtésük a 336. lapon.)

1.

Ha vizem van, ihatok bort is; ha nincs vizem, csak vizet ihatok. Ki vagyok?

2.

Kik nem haragusznak soha annyira, hogy egymással hajba kapjanak?

3.

Átmegy a mezőn és nem mozdul el helyéről?

4.

Egész nap jár, mégis egy helyt van.

5.

Valaki azt mondta, hogy a koldusok a legbarátságosabb emberek. Igaza volt. Miért?

FOGÓCSKÁHOZ, BUVÓCSKÁHOZ KISZÁMOLÓ MONDÓKÁK.

*Tram-taramtam, hallahó!
Sajtot lopott a holló.
Róka koma kéri tőle,
Adjon neki is belőle.
Addig mind-hiába kéred,
Míg a szőlőt el nem éred.
Szőlős kenyér jó lakoma —
Megesalhatnál róka koma.
Agyafárt vagy, körmönfont,
Hamis benned minden csont!
Addig rágunk mogyorócskát,
Kiválasztjuk a fogócskát.*

Mama.

PÓTLÓ-REJTVÉNY.

— alma
— lég
— agy
— úr
— ró
— ír
— ér
— ár
— só
— ép

Ha ezen szavak elé egy-egy betűt ragasztunk, egy nagy király neve tűn elő.

A megfejtők név-sorából elsőnek kisorsolt kapja jutalom-nyereményül a következő művet:

„Roszcsont Ferke kalandjai vizen és szárazon“.

Elmeséli *Ida néni*. Számos képpel, díszes angol vászon-kötésben. (A „*Forgó bácsi könyvtára*“ című sorozat egyik önálló kötete.)

össze
india
tette
egy
hagy
kiált
a ke
sen
sére
nek
szor

Ó
egy
egy
bog
méte
gran
suly
gár
Igy
vons
A t
dar
még

APRÓSÁGOK A TERMÉSZET VILÁGÁBÓL.

Egymást támogató madarak. Egy angol természet-tudós a madaraknak sajátos

össze-tartását figyelte meg. Keselyűjét egy indiai szajkó-féle madár-csoportra eresztette rá. Hosszas kergetés után sikerült egyet elfognia. A többiek azonban nem hagyták cserbe bajtársukat. Mihelyest kiáltozását hallották, segítségére siettek és a keselyűt csőrükkel, karmaikkal együttesen megtámadták és zsákmánya elégedésére kényszerítették. Ugyan-így cselekesznek ezek a madarak mind-annyiszor, ahányszor valamelyikük veszedelembé jut.

Óriási erejű bogarak. *Weir* James, egy másik híres angol természet-vizsgáló, egy 5 és $\frac{1}{2}$ centiméter hosszú szarvasbogarát fogott, melynek szélessége 16 milliméter, súlya pedig 1 egész és 86 század gramm volt. Ezt azután egy 56 gramm súlyú ólom kocsira elé fogta, melyet a bogár a legnagyobb könnyűséggel húzott. Így tehát testének háromszoros súlyát vonszolta megerőltetés nélkül maga után. A tudós erre még 14 gramm súlyú ólomdarabocskát tett a kocsiba és a bogár még mindég nagyobb nehézség nélkül ha-

ladt előre. Mikor azután még 14 grammal szaporodott terhének súlya, már lassabban mozgott, de 3 centiméternyire mégis csak elcsepele az összesen 84 grammnyi súlyú terhet. Összesen tehát teste súlyának 45-szörösét bírta elhuzni.

Weir ezután az ugy nevezett Herkulesbogarrral is tett hasonló kísérletet és azt tapasztalta, hogy a 6 és $\frac{1}{2}$ gramm súlyú bogár 2 és $\frac{1}{2}$ kilogrammot nyomó tégladarabot, melyet óvatosan a hátára tettek, meg tudott indítani. Ha az ember hátára tennének egy aránylag ilyen nehéz súlyú követ, azonnal össze roskadna és szét zúzódna.

A bolháról pedig azt számították ki, hogy ha az embernek aránylag annyi ereje volna mint neki, akkor könnyen ugorhatna át házakon és tornyokon.

Drága csiga. Kelet-Indiában előfordul egy csiga-fajta, melyet ott áldozati csigának neveznek. E csigák közt rendkívül ritka az olyan, melynek kanyarodásai jobb felé irányulnak. Aki ilyent talál, boldog ember, mert óriási áron adhatja el. Akadt fejedelem, ki két és egy negyed millió koronát fizetett ilyen csigáért. Oka e rendkívüli drágaságnak az, hogy e csiga szerepet játszik az indiai vallásban. Egy legenda szerint ugyanis a Garuda nevű csodamadar Brahma-istenhez röpült és ilyen jobb-felé csavarodó áldozati csigát vitt neki.

MEGFEJTÉSEK ÉS MEGFEJTŐK.

A »KIS LAP« LXIII. köt. 19-ik számában lévő kép-rejtvény megfejtése:

„Nyugtával dicsérd a napot.“

Helyesen fejtették meg: Medveczky Sándorka és Margitka, Bibel Liszka, Dukesz Zsófia, Pító Elvira és Vali, Epstein Erzsike, Kardos Ilonka, Geréb Andor, Záborszky testvérek, Pap Lilike és Gizike, G. Hunyady Ferencz, Bognár László, Hodács Janika és Ételka, Richon Mariska Földvagy Miklós, Milutinovits Corinna, Pasiut László, Fülöp Pistike és Imrike, Goldstein Lujzika és Ferike, Muraközy Klára, Szemere Margit és Viola, Borky Margitka, Szerencsy Árpád, Kerekes Gyuri, Gervay Lilike, Csatáry Jani, Weil Iluska, Herzfeld testvérek, Poór Erna, Szemző István, Mentovich Anna és Ella, Jurenák Gizi, Péterfy Jenő és Juliska, Stark Anna, ifj. Schiller Miklós, Vörösmarthy Ida, Czogler Miczi, ifj. Riedl Gyula, Garay Lujza és Manczi, Vetsey Erzsébet, M. rey Dalma, Hatschek Adrienne, Grösz Stefike, Morvay Iluska, Beke Berti és Gyula, Gonda Dezső és Mariska, Ranschburg Pál, Véghelyi Lajoska, ifj. Nonay Dezső, Weiser Arthur és Erzsé, Plotényi Zseni, Sárffy Erzsike, Liebstein Erzsike és Cara, Sommer József, Stein Rózsika, Dulácska Miklós, Bihar Aladár, Csauscher Mariska, Flór Annicza, Lichtenstein Klára, Lajos, Alice és Lilly, Spiegel Gyula, Ybl Mártha, Pap Irmuska és Zsigi,

A jutalom kisorsolása szabályszerűen megtörténvén, nyertesek lettek *Péterfy Jenő és Juliska Pancsován*, kiknek a jutalom-könyvet (*»Derék Ferkó«* Irta *Murvat*, átdolgozta *Donászy Ferencz*, hat színes képpel, díszes kötésben), a kiadó-hivatal megküldi.

*

A »KIS LAP« LXIII. köt. 18-ik számában közölt rejtvény megfejtését beküldték még: Geréb Andor, Záborszky testvérek, Pap Lilike és Gizike, Fülöp Pistike és Imrike, Goldstein Lujzika és Ferike, Gervay Lilike, Herzfeld testvérek, Péterfy Vilma, Jurenák Gizi, Hodács Janika és Gizike, ifj. Vladár Ervin, Péterfy Jenő és Juliska, Bayer Anti, Frankl Lilly, Garay Lujza és Manczi, Ponger Józsi, Sipos Feri, Milutinovits Corinna, Hatschek Adrienne, Liebstein Erzsike és Cara, Flór Annicza,

TALÁLOS MESÉK MEGFEJTÉSE.

(Lásd a 34. lapon.)

1. Vizi molnár. — 2. A kopaszok. — 3. Az ut. — 4. Óra. — 5. Mert mindenkit megszólítanak.

FORGÓ BACSI POSTÁJA.

Ifj. Toldy Lipót. Te örvendesz, sok ezer meg boszankodik. Hát ilyen a sors. — **Regi olvasó.** A »Forgó bácsi könyvtár« új alakban folytatja az Athenaeum, melyre már nagyban készül. A szíves elismerés örömeire szolgált. — **Dukesz Zsófia.** Papa vagy mama segített a megfejtésben? Mindenképen kedves tudomásul veszem és várom örömdetes fejlődésednek egyéb biztató jeleit. Különösen pedig a te leveledet. — **Kardos Ilonka.** Neked és mind azoknak, akik sürgetik, hogy nevék már egyszer a nyerők között megjelenjen: az a válaszem, hogy ilyes kérdésekre nem felelek. Csak nem hiszitek tán, hogy tölem függ? Azért sorsolás, mert sorsolás és nem kedvezés. — **Gonda testv.** Minden irás olvasható legyen, de különösen a szám-írás. Küldeményeteket, mely a ti neveteknek oly kevésbé fell meg, ebben a gondatlan alakban nem használhatom. Jó volna a lelkekre venni a »Forgó bácsi tiz parancsolatját«. — **Babics M. (?)** A szerző nem akarja tudatni nevét. — **Liebstein testv.** Nem vers az, gyermekeim, amit Cara küldött. Majd ha megismerkedik a vers-írás szabályaival, jobb fog telni tőle. De akkor is: 6 fok hidegben ne küldjön be nyári zengést. — **Geréb Andor.** Majd csak beállít egyszer Kerekes Palkó is, mint ahogy beállított Roszesont Ferke. — **G. Hunyady Ferencz.** A beérkezett válaszok fölvilágosítanak. — **Bognár László.** Ha olvastad volna a »Forgó bácsi 10 parancsolatját«, nem én-hozzám küldted volna soraidat, hanem a kiadó-hivatalhoz. Ha *neked* jár a »Kis Lap«, miért B. György van a cím-szalagon? — **Weil Iluska.** Már hogy ne látnálak szívesen? Csak nyiss be hozzám bátran. — **Poór Erna.** Jövőre a papiros-levélnék csak az egyik lapjára, ennek is a felére írj, hogy jókora széle maradjon. Olvasás után szölok. — **Vladár (?) Ervin.** Most is olyan kuszan irtad nevedet, hogy nem esoda, ha a cím-szalagon hiba esett. — **Grösz Stefike, Czogler Miczi, Ponger Józsi.** A Bognár Lászlónak szóló üzenetből ti is ert-hettek. — **Milutinovitch Corinna.** Csak olvashatón írj, ez a fő-dolog. A szép-írás nem mindenkinek adatott. Nem tűnt föl neked, hogy mindig *Corinna*-ra javítom ki nevedet, melyet te mindig csak *egy n*-nel írsz? Ez nem *családi* név, e szerint úgy köll azt írni, mint a szabály parancsolja. — **Garai testv.** A rejtvény nem felel meg. »Tiz is vagyok, száz is vagyok«: ez különösen homálvos. A gyöngyöt meg hogyan osztanátok fel? Tán, hogy szeszes italban feloldódik? A másik kérdéssel a *kiadó-hivatalhoz* forduljatok. — **Stein Rózsika.** Mentül előbb vegyem saját-kezü irásodat. — **Ybl Mártha.** Hát ilyen az én régi kis hivem? Kedvtelve néztem vonásaidat. — *Több levélről a jövő számban.*

Társ-szerkesztő ROBOZ ANDOR.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Budapest, Kerepesi-ut, 54. sz., Athenaeum-épület.
Nyomatja a kiadó-tulajdonos: Athenaeum irodalmi és nyomdai r. társulat Budapesten.